

Már igényelhetők a gyeptámogatások

Novemberi számunkban az Agrár-környezetgazdálkodás támogatása címmel közöltük az e tárgy körbe tartozó összes támogatási lehetőséget, köztük a gyeptámogatási célprogram csoport keretében pályázható konkrét támogatások körét. Ezúttal további részleteket közlünk e támogatásokról.

Csak kaszálni

A hosszú távú területpihentetési program sérülékeny vízbázisok védőterületén levő szántóra érvényesíthető, így nem minden gazdálkodó pályázhat erre. Legalább 3 fajból álló, a helyi adottságoknak megfelelő fűmagkeverékből való gyeptelepítést ír elő. Ez nem jelenthet gondot, hisz a vetőmag-kereskedelemben kapható gyeptetők magkeverékek is 4–5 fajból állnak. A gyeptetést ápolni kell, de a legeltetés tilos, ezért ez a program nem társítható az „őshonos és magas genetikai értéket képviselő állatok tartásának támogatása” célprogrammal. Kaszálás, mulcsozás (szárzúzás) május 1. után engedélyezett. Számunkra ez kedvező pont, hisz május 15-e előtt a klasszikus gyeptámogatásban legelőn és kaszálón nem kaszálunk, még gyomirtó kaszálást sem végzünk! Itt, mint azt már sejtetni is lehetett a növényvédő szer, a műtrágya használata nem engedélyezett.

Állattartó képesség

A „Gyepgazdálkodási célprogramok” mindegyike előírja a gyep hasznosítását legalább 0,2 állategység/ha-ral. Az állategység elnevezés angol fordításból származik (life-stock unit), mellőzve azt a tényt, hogy a számosállat elnevezés már jóval régebb óta magyar szókincsünk szerves része. „Állategység” számítási táblázat segíti a gazdálkodókat. Így a 24 hónaposnál idősebb szarvasmarha

A növedékek lehetséges százalékos megoszlása legeltetéses hasznosítás mellett különböző fekvésű területeken

fekvés	I. növ. %	II. növ.	III. növ.	IV. növ.	V. növ.	VI. növ.
száraz	50 25 ²	30 35	0–5 15 ³	15–20 ¹ 5		
üde	25 40 25 ⁴ 30	30 30 35 25	20 10 10 20	5 20 15 15	20 10 15 10	10

és a ló egy „állategység”. Ezzel szemben a legeltetési terv készítésekor ne felejtjük el azt a tényt, hogy a különböző fajták tömege is eltér egymástól (például a magyar félvér ló tömege a magyar hidegvérűtől, vagy a magyar tarka marha tömege a jerseyétől). Azt sem érdemes kihagyni a számításokból, hogy a ló legelési szokásaiból adódóan jóval többet mozog, s tapos, mint a szarvasmarha. Taposási kárral is számolva a ló esetében egy állategységre 80 kg zöldfű/nap, míg tejelő marha esetében 60 kg zöldfű/nap mennyiséggel számolhatunk. Mivel ebben a célprogram-csoportban a műtrágyázás és a felülvetés nem engedélyezett és a gyep megóvása is célunk, érdemes 4 növedéket hasznosítanunk (ahol nincsenek időszaki korlátozások), s ehhez alakítanunk a legeltetési tervet (táblázat).

Száraz őszyepekben az éves zöldfű termésátlag 5t/ha (2–8 t/ha növényfaj-összetételtől, területtől függően). A második legkisebb növedékre tervezve (20%, 40 nap) 0,42⁵ állategység (ló, bivaly) tartható el 1 ha-on, avagy 2,8 juh. Így láthatjuk, hogy 2,4 ha szükséges egy állategység (ló, szarvasmarha) legeltetéséhez. Telepített gyepeink viszont száraz fekvésen is elérhetik a 10 t/ha zöldfű termést. Látható, hogy ebben az esetben a legelő állattartó képessége a kétszeresére nőtt. Ez a lehetőség a szántóink gyeppé alakításával érhető el. Üde területek, őszyepek bázis termése 8–10 t/ha zöldfű közt mozog, a telepítettéké 12–15 t/ha (1,26 állategység/ha). A fentiekből is látható, hogy az előírt 0,2 állat-

egység/hektár jogosultsági feltétel kielégíti a legtöbb területünk állattartó képességét.

Érzékeny területeken

Az Érzékeny Természeti Területeken (ETT) és az ökológiai gyeptámogatási célprogram területein, ha ezek üde fekvésen vannak, ügyelnünk kell arra, hogy itt a legeltethető állatsűrűség 0,2–1 „állategység”/ha. (III. Ökológiai gyeptámogatási célprogram területein, ha azok homokos gyepek, vagy szikes legelő és gyepek 0,2–0,5 „állategység/ha” az állatsűrűség határértéke.). Itt a legelőcentrikus gyephasznosítási terv készítése bonyodalmakat okozhat a nagyobb zöldfű-termőképességű területeknél (1,2 állategységgel is számolhatnánk hektáronként). Vegyük például az állatcentrikus gyephasznosítási tervet! Itt a jogosultsági feltétel terén a következő akadályba ütközünk: „a gyep hasznosításához legalább 0,2 állategység/ha állattalommánnyal rendelkezni kell.” A pályázatok elbírálása parcella szintű! Tehát a későbbiekben a gazdálkodási naplóba rögzített adatoknak is ehhez kell idomulniuk, így a legeltetési tervnek is! Pásztoroló legeltetés esetében nincs gond. A szakaszváltó legeltetésnél számítanunk kell több szakasz (osztott szakasz) kaszálására. Még annál a növedéknél is, melyre terveztük a legeltetési időt. Illetve abban az esetben, ha a kaszáláskori zöldfű-mennyiség nem éri el azt a mennyiséget, melynél érdemes kaszálni, akkor a felesleg, mely valószínűleg a nagyobb taposási kár következtében már károsodott, lekerülhetne a gyomirtó és a tisztogató kaszálással. De az ETT területeken el kell felejtünk a gyephasználat által

klasszikusan is igényelt kaszálásokat. (Tűzok, haris, védett madarak élőhelyfejlesztési előírások miatt.) Őrség Vándorvidék, Szentendre, Baranya, Turján vidék (itt a legeltetés tilos!) Érzékeny Természeti Területeken csak két kaszálás engedélyezett, s ez is csak június 15-e után. (Valamint kaszáláskor 10% kaszátlan területet kell hagyni kaszálásonként elterő területen.) Ettől eltérni csak a Nemzeti Park Igazgatóságának engedélyével lehet. A június 15-e körüli kaszálás már összekaszálásnak minősül, ahol a lekaszált, s betakarított széna takarmányértéke már rosszabb.

A tűzok költőhelyein a legeltetés is csak június 15-e után engedélyezett (Dunavölgyi sík július 1. után egy kaszálás). Ebben az esetben jóval nagyobb taposási kárral kell számolnunk, mint 20%! Célszerű talán ezeken a területeken rét-gazdálkodást folytatnunk: Az első két növedék (itt összekaszálva) kaszálása után a regenerációs idő kiváráásával legeltetéssel hasznosítanunk az adott területet.

A célprogramok számos egyéb szigorú előírásokat is tartalmaznak (pl.: növényvédő szerek használatának a tiltása), de ezek a programok elsődlegesen a védett növények, állatok élőhelyének megőrzését irányozzák meg. S nekünk is ezeket kell figyelembe venni elsősorban, s nem állattalommányunk termelésének, teljes mértékű állattartás ökológiai gyeptámogatási körülmények között, az ökonómia, a gazdaságosság pillanatnyi figyelmen kívül hagyásával.

A cserjeirtás kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási célprogram az összes gyeptámogatási célprogrammal kombinálható a jogosultsági feltételek megléte mellett. (A lehetséges legmagasabb kumulált kifizetési szint 294,12 euró/ha) A támogatások a kiesett bevétel és a többletköltségeket veszik figyelembe, ösztönző támogatások itt nem találhatók. A túlkompensáció elkerülése végett csak az 1–50 ha-ig terjedő birtokok kapják meg a jelenleg érvényes támogatások 100%-át.

Benyovszky Péter

¹ példában szereplő

² Legeltetési idő korábban kezdődik ebben az esetben

³ függ a legeltetés kezdetétől

⁴ korábbi kezdés

⁵ ((5000 kg x 0,2)/40 napos növedék)/60 kg zöldfű naponta = 0,42 számosállat